

Píseň: S359 – V království Božím místa dost + modlitba;
Oddíl k výkladu: Žd 4, 1-11

Milí,

na posledním setkání jsme zakončili Žd 3. Autor se věnoval tématu věrnosti/nevěrnosti Božího lidu na hranici Zaslíbené země.

Tehdy drtivá většina Israelců nejen odmítla do země vstoupit, protože ji obývali „obři,“ ale dokonce se chtěla vrátit zpět do Egypta, do otroctví. I kdyby to znamenalo ukamenovat Mojžíše, Jozua, Káleba a další z malé hrstky, kteří vyzývali k víře v Boha, který Israelce vyvedl z Egypta. A provedl Rudým mořem. A pouští.

Vstup do odpočínutí

Nu 14 (a Ž 95) využil a využívá autor jako varovného příkladu, *nevstoupení* do Božího odpočínutí. I v tom se drží tradice SZ, když píše v první řadě křesťanům ze Židů. SZ také z velké části obsahuje příklady jak/co ne. Příklady selhání, hříchu, chyb, špatných rozhodnutí, nevíry v Hospodina.

Tak v dnešním oddílu zve autor k opaku. Varuje, aby stejné, jako platilo o tehdejší generaci Israelců, *neplatilo* pro jeho současníky. Tj. aby „nepromeškali“ vstup do Božího odpočínutí. Autor tedy připomíná, že dveře do Božího odpočínutí („království“) jsou otevřeny, je možné do něj vstoupit. A tak není zapotřebí nijak výrazné námahy (věř!) – stačí si tuto možnost „nenechat protéct mezi prsty.“ Vždyť Boží zaslíbení ještě stále trvá!

Vždyť i autor a jeho adresáti jsou příjemci Božího „zaslíbení.“ Ve v. 2 je však slovem „zaslíbení“ přeloženo řecké euangelidzól! Přesnější překlad tedy je: I nám přece byla „zvěstována dobrá zpráva.“

Je otázkou, zda autor připomíná evangeliijní příběhy – což by nutně omladilo dobu sepsání Žd. Nejstarší podání evangelia – podle Marka – bylo sepsáno právě kolem r. 70 po Kr. Tak by dopis Žd musel být v takovém případě sepsán alespoň kolem r. 80. Avšak autor mohl zamýšlet prostý význam „dobrá zpráva“ – tj. zvěst o

ukřížování a vzkříšení Ježíše Krista. Nakonec TO je dobrou zprávou literárního žánru „evangelií.“ TO si připomínali první křesťané *každou neděli*. Zvěstováním Kristovy smrti a vzkříšení zvali další k Boží spáse, do Božího odpočinutí.

Tak může být překvapivé, že autor mluví o takřka stejnosti kristovského zaslíbení s tím, které obdrželi Israelci. V posledu však pravdu má – i Israelcům bylo opakovaně zvěstováno „odpočinutí.“ Už v Gn 2, 1-3. Také v Egyptě. Také na poušti. I křesťané pak očekávají *odpočinutí* nebo *pokoj* jako významný rozměr Božího království.

Víra

Avšak zaslíbení, slibu lze pouze *věřit*. Tak i Boží zaslíbení – Israelcům i skrze Krista a apoštoly – lidé buď uvěří, nebo ne. Není žádné střední cesty. Buď věříme obsahu biblické zvěsti, nebo ne. Buď lidé věří, že je Bůh a jaký je a jak jedná (ideálně dle biblického svědectví), anebo ne.

Tak může být opět překvapením, že autor Žd připomíná, že Israelci *nevěřili*. Vírou *nepřijali* Boží zaslíbení. Ačkoli viděli tolik jeho mocných činů od egyptských ran až po hranici Zaslíbené země. Tak je správně vyvažovat „žhavost“ a touhu po spáse ostatních (a z toho nevyhnutelně vyplývající zvěstování) touto historickou skutečností: Ani Israelci, kteří hleděli na ohnivý sloup a rozestoupené moře a vodu ze skály a manu a křepelky a mnoho dalšího v Hospodina *neuvěřili*. Tak doufejme v uvěření našich bližních, ale připomínejme si příběhy SZ, které svědčí o opaku *uvnitř* Božího lidu.

Tak i autor ve v. 3 zdůrazňuje: Do Božího odpočinutí *nelze* vejít jinak než vírou. Také odtud plyne přesilný důraz křesťanství, zejm. reformačního a pozdějšího, na spásu skrze *víru*, nikoli skutky nebo dokonce zásluhy (tedy jiné než Kristovy...). Tím také na důležitost svobodného rozhodnutí – o vynucenou „víru“ Hospodin nestojí. Natožpak o vynucenou lásku – stejně jako lidé.

Tak se, skrze víru, přidává autor listu k dalším Hospodinovým věrným (vzpomeňme Jozua a Káleba!), kteří Bohu

uvěřili. Uvěřili, že Bůh je. Že je takový, jak o něm vypráví jeho lid, Písma, apoštolové i další. Že Hospodin je Bohem všemohoucím a milosrdným, shovívavým a spravedlivým. A zároveň Bohem, který plně ponechává člověku svobodu. A tak, když člověk *nevěří* Bohu jeho milost a lásku, *nenutí* nikoho do svého odpočinutí. Ačkoli trvá od počátku stvoření světa (Gn 2, 1-3).¹

Trvání možnosti odpočinutí

Bůh je dokonce tak milosrdný, že možnost vstoupit do jeho odpočinutí stále trvá. Jak pro autorovy současníky, tak pro nás. A bude trvat, dokud nenastane parúsie – druhý Kristův příchod, a tak příchod Božího království v plnosti do tohoto světa.

Tak i autor Žd napsal, že platí také jiné „dnes.“ Neplatí jen ono „dnes“ povolání Abrama, Mojžíše, k odchodu z Egypta, poprvé na hranici Zaslíbené země, podruhé na hranici Zaslíbené země atd. Tak vychází z logiky SZ, ve kterém bylo takových „dnes“ celá řada. Zvali k němu opakovaně, po staletí, také proroci! Explicitně také sám hovoří o zmínce v žalmech, která je „po dlouhé době“ (v. 7) od událostí Nu 14.

A tak připomíná i svým současníkům: Nezatrvzujte svá srdce! Nejednejte tak, jako farao v Egyptě za Mojžíše! Nejednejte jako vaši zatvrzelí předkové na poušti! Nebud'te zatvrzelí, jako jsou i mnozí vaši (a naši) současníci. A nechte si líbit dobrou zprávu o milujícím, shovívavém a spravedlivém Bohu. O smrti a vzkříšení Ježíše Krista. O věčném životě a možnosti dobrého, krásného lidského světa.

A jako příkladu používá právě Jozua. Nejen proto, že se stal vůdcem Israelců po Mojžíšově smrti. Nejen proto, že spolu s Kálebem a Mojžíšem zval Israelce k víře v Boží zaslíbení na hranici Zaslíbené země. Ale také proto, že jméno Jozue je v řečtině Jésús. A v hebrejštině Jehošua. Tj. jde o jméno *identické* se jménem Božího Syna, Ježíše Krista. Proč čeština zkomolila jednoho Jehošuu

¹ Argumentace Žd je hezká také v tom, že zdůrazňuje důležitost *posledního*, sedmého, dne stvoření. Člověk *není* korunou stvoření – tou je sedmý den. A tak Boží odpočinek, pokoj, šalom. Srv. také důležitost 4. slova Desatera v židovství a křesťanství.

a Ješúse do Jozua a druhého do Ježíše, zůstává tak trochu tajemstvím.²

Jozue lid přivedl do odpočinutí. Ale očividně ne plného – doba zabydlování Zaslíbené země byla komplikovaná a náročná. A plná mnohých selhání (srv. knihu Jozue). Stejně jako doba soudců. Doba královská je v tom, až na Davida a pár dalších výjimek, ještě horší.

Tak i autor připomíná, že kdyby už za Jozua došlo ke vstupu do plného Božího odpočinutí (tj. „království“ v novozákonním smyslu slova), bylo by hotovo. Naopak je zřejmé, že „pravý sobotní odpočinek,“ pravý šabat a šálóm má Boží lid teprve před sebou.

Závěr

Lákavost autorovy argumentace je snad nápadná: Bůh nabízí odpočinutí (srv. Mt 11, 28-30; Zj 21, 6 atd.). Odpočinutí od námahy lidského díla. Od lidské lopoty (srv. knihu Kazatel!). A také od námahy a lopoty přežívání, života, smrti, hříchu, zla. Protože nabízí kromě odpočinutí časného také odpočinutí věčné, trvalé.

To jsou formulace srozumitelné a jistě chtěné i dnes. Kdo z dospělých by *nechtěl* mít víc odpočinku? Kdo by *nechtěl* věčné odpočinutí Božího království – z velké části už v tomto světě?

Tak i autor Žd zakončuje: Tak *usilujme*, namáhejme se, dejme si tu práci (víry!), abychom (množné číslo!) do tohoto Božího odpočinutí vešli. Vždyť jedinou druhou alternativou je smrt, nicota, pád – jako si ji kdysi vybrala většina Israelců na poušti.

Avšak tuto možnost ani autor, ani Bůh nechce pro *nikoho* (v. 11). Může si ji vybrat pouze člověk sám – jako kdysi dávno Israelci na hranicích Zaslíbené země.

Píseň: S389 – Zachovej nám víru dobrou + modlitba Páně Rozhovor

² Snad šlo o snahu oddělit obě postavy? V takovém případě jde o hluboce *antibiblický* postoj. Srv. například všechny, kteří se přidali k jménu proroka Izaiáše. A také Boží rozhodnutí o jménu Mariina prvorozeného syna. Spojitost „Ježíše“ a „Jozueho“ je zamýšlenou a chtěnou součástí Boží vůle!